

SCR

సర్వోన్నత న్యాయస్థాన నివేదికలు

246

భరూ మాల్ అండ్ అదర్స్

వర్యెస్

1961

మార్చి 10

కస్టోడియన్ జనరల్, ఎవాక్యూప్రొపర్టీ.

(కె. సుబ్బారావు, రఘుబర్ దయాల్ మరియు జె.ఆర్. ముధోల్కర్, న్యాయమూర్తులు)

కాందిశీకుడి ఆస్తి - సంరక్షకుని, అధికారాలు - సంగ్రహ పద్ధతిలో అద్దెను నిర్ణయించడం మరియు తిరిగి పొందడం సాధ్యమేనా - అడ్మినిస్ట్రేషన్ ఆఫ్ ఎవాక్యూప్రొపర్టీ యాక్ట్ , 1950 (31 ఆఫ్ 1950) సెక్షన్. 10 ఎవాక్యూప్రొపర్టీ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (సెంట్రల్) రూల్స్, 1950, నియమం. 10.

అప్పీలుదారులు పాకిస్తాన్లోని తమ ఆస్తిని భారతదేశంలోని కాందిశీకుల ఆస్తితో మార్పిడి చేసుకున్నారు. వారు డిప్యూటీ సంరక్షకుని ద్వారా మంజూరు చేయబడిన లావాదేవీ యొక్క నిర్ధారణ కోసం దరఖాస్తు చేసుకున్నారు. తరువాత, సంరక్షకుడు ఆర్డర్ను సవరించారు మరియు నిర్ధారణను రద్దు చేశారు మరియు మార్పిడికి సంబంధించిన ఆస్తుల నుండి అప్పీలుదారులను బహిష్కరించాలని ఆదేశించారు. ఈ ఆస్తి నుండి వారు పొందిన అద్దెలు మరియు లాభాలకు వారు లెక్కలు చెప్పాలని ఆయన ఆదేశించారు. అద్దెలు మరియు లాభాలకు సంబంధించిన ఖాతాలను అందించాల్సిన అవసరం ఉన్న ఏ ఉత్తర్వును ఆమోదించడానికి సంరక్షకుడికి ఎటువంటి అధికార పరిధి లేదని అప్పీలుదారులు వాదించారు.

నిర్దారించబడింది, కాందిశీకుడి ఆస్తి , అడ్మినిస్ట్రేషన్ ఆఫ్ ఎవాక్యూప్రొపర్టీ చట్టం ప్రకారం, కాందిశీకుడి ఆస్తిని, అసధికారికంగా స్వాధీనం చేసుకున్న వ్యక్తికి చట్టం ద్వారా అందించబడిన సాధారణ పరిష్కారం దావా వేయడం మినహా , అద్దెలు మరియు లాభాల ఖాతాలను అందించమనడానికి, సంరక్షకుడికి ఎటువంటి అధికారం లేదు.

సివిల్ అప్పీల్ అధికార పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నం. 7 నుండి 9, 1959.

1954లో 0551-R CG/54, 0602-R/CG/54 మరియు 0503-R/CG/54 కేసులలో, జూన్ 25, 1955 నాటి తీర్పు మరియు ఆర్డర్ నుండి ప్రత్యేక అనుమతి ద్వారా అప్పీలు.

అప్పీలుదారు కోసం అచు రామ్ మరియు బి. ఆర్. ఎల్. అయ్యంగార్.

ప్రతివాదుల కోసం గోపాల్ సింగ్, టీ.ఎమ్. సేన్ .

1961, మార్చి 10న న్యాయస్థానం యొక్క తీర్పును వెలువరించిన వారు,

ముధోల్కర్, జె :-- ఇవి మూడు పునర్విమర్శ పిటిషన్ లు , కస్టోడియన్ జనరల్, ఎవాక్యూప్రొపర్టీ ద్వారా మార్చి 12, 1954న ఆమోదించబడిన ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా మూడు ఉత్తర్వుల నుండి ప్రత్యేక అనుమతి ద్వారా అప్పీళ్లు. వీటిలో ఒక భరూ మాల్ (మరణించినప్పటి నుండి) మరియు ఒకదానిని అతని భార్య మరియు ఇప్పుడు వితంతువు పద్మాదేవి ఆసక్తి చూపారు. కస్టోడియన్-జనరల్ ద్వారా ఒక సాధారణ ఉత్తర్వు ఆమోదించబడినప్పటికీ, ఈ కోర్టు ముందు మూడు అప్పీళ్లకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది.

అప్పీళ్లకు దారితీసిన వాస్తవాలు క్లుప్తంగా ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

భరూమల్ మరియు నానన్ బేగం మధ్య ఏప్రిల్ 11, 1948న లక్నోలోని నానన్ బేగం ఆస్తుల కోసం పాకిస్తాన్లోని సిండ్లోని సుక్కర్లో భరూమల్ ఆస్తుల మార్పిడికి ఒప్పందం కుదిరింది. అంతకు ముందు, ఏప్రిల్ 7, 1948న పద్మాదేవి మరియు తాహిర్ అలీ మధ్య ఇలాంటి ఒప్పందం కుదిరింది. ఒప్పందం ప్రకారం భరూమల్ మరియు పద్మాదేవి వరుసగా నానన్ బేగం మరియు తాహిర్ అలీ నుండి వారు పొందిన ఆస్తులను స్వాధీనం చేసుకున్నారు మరియు సుక్కర్లో ఉన్న పూర్వపు ఆస్తిని తరువాత వారు స్వాధీనం చేసుకున్నారు. మార్పిడి దస్తావేజు ఒప్పందం తేదీ నుండి రెండు సంవత్సరాలలోపు అమలు చేయబడుతుంది ;కానీ నిజానికి అది ఎప్పటికీ అమలు కాలేదు. తత్ఫలితంగా 1950 సంవత్సరంలో భరూమల్ మరియు పద్మాదేవి నిర్దిష్ట పనితీరు కోసం మూడు దావాలను వేశారు. ఈ దావాలు డిక్రీ చేయబడ్డాయి మరియు కొన్ని ఆస్తులను భరూమల్ కు మరియు కొన్ని ఆస్తులను పద్మాదేవికి చెందేటట్లు అమ్మకపు దస్తావేజులును ఫిబ్రవరి, 1952న కోర్టు అమలు చేసింది.

అక్టోబర్, 1949లో UP అడ్మినిస్ట్రేషన్ ఆఫ్ ఎవాక్యూ ప్రాపర్టీ ఆర్డినెన్స్ , 1949 (1 ఆఫ్ 1949) ప్రకటించబడింది మరియు కొంతకాలం తర్వాత ఎవాక్యూ ప్రాపర్టీ యొక్క అడ్మినిస్ట్రేషన్ (చీఫ్ కమీషనర్స్ ప్రావిన్సెస్) ఆర్డినెన్స్ , 1949 (12 ఆఫ్ 1949) కేంద్ర ప్రభుత్వంచే 1949 యొక్క UP ఆర్డినెన్స్ 1 స్థానంలో యునైటెడ్ ప్రావిన్స్లకు పొడిగించబడింది. నానన్ బేగం మరియు తాహిర్ అలీ పాకిస్తాన్కు వలస వెళ్ళారు , భరూమల్ మరియు పద్మాదేవి కేంద్ర ఆర్డినెన్స్లోని cl.25(2), కింద వారికి అనుకూలంగా మారకాల నిర్ధారణ కోసం మూడు దరఖాస్తులను చేశారు. ఈ దరఖాస్తులను ఎవాక్యూ ప్రాపర్టీ యొక్క డిప్యూటీ సెక్రటరీకు 1950 సంవత్సరంలో మంజూరు చేశారు. కొంతకాలానికి 1951 సంవత్సరంలో ఎవాక్యూ ప్రాపర్టీ యొక్క సెక్రటరీకు 1950 సంవత్సరంలో ఆమోదించిన డిప్యూటీ సెక్రటరీకి ఆర్డర్లను సవరించారు. ధృవీకరణ కోసం చేసిన దరఖాస్తులు భరూమల్ మరియు పద్మాదేవి

బదిలీలకు సంబంధించినవి కావని మరియు తత్ఫలితంగా అవి అమలు చేయలేమని నిర్ధారించబడింది. భరూమల్ మరియు పద్మా దేవిలు కోర్టు నుండి పొందిన బదిలీ పత్రాలు సంరక్షకుడి ద్వారా ధృవీకరించబడలేదని మరియు అందువల్ల , అంగీకరించబడిన కాందిశీకుడు కలిగి ఉన్న ప్రశ్నలోని ఆస్తులపై భరూనల్ మరియు పద్మా దేవి స్వాధీనం అనధికారికమని కూడా అతను పేర్కొన్నాడు. అందువల్ల, భరూమల్ మరియు పద్మా దేవి నుండి ఆస్తులను స్వాధీనం చేసుకోవాలని మరియు ఈ ఆస్తుల నుండి వారు పొందిన అద్దె మరియు లాభాలకు వారు లెక్కలు చెప్పాలని ఆయన ఆదేశించారు. ఈ వ్యక్తులు కాందిశీకుడి ఆస్తి యొక్క కస్టోడియన్-జనరల్ ముందు పునర్విమర్శ కోసం దరఖాస్తు చేయడానికి ఆసక్తి చూపారు. వారి దరఖాస్తులను, ఇప్పటికే పేర్కొన్నట్లుగా, అతను తిరస్కరించాడు.

ఈ కోర్టు అప్పీల్ లో తెలిచేసిన ఏకైక కారణం ఏమిటంటే , అప్పీలుదారులు తమ ఆధీనంలో ఉన్న ఆస్తుల నుండి అద్దెలు మరియు లాభాలకు సంబంధించిన ఖాతాలను అందించాలని ఆదేశించే ఉత్తర్వును ఆమోదించడానికి సంరక్షకుడికి అధికార పరిధి లేదు. వారి తరపున హాజరైన మిస్టర్. అచూరామ్ , బదిలీలను నిర్ధారిస్తూ 1950 సంవత్సరంలో జారీ చేసిన ఎవాక్యూ ప్రాపర్టీ యొక్క డిప్యూటీ సంరక్షకుడి ఆర్డర్లను పునర్విమర్శ లో సంరక్షకుడు సరిగ్గా రద్దు చేశారని అంగీకరించారు. కాబట్టి, ఒక చిన్న ప్రశ్నను మాత్రమే మా చేత నిర్ణయించబడుతుంది మరియు అప్పీలుదారులు వారి ఆధీనంలో ఉన్న ఆస్తుల నుండి అద్దెలు మరియు లాభాలకు సంబంధించిన ఖాతాలను సంరక్షకుడు అందించమని తదుపరి ఆదేశించడం సరైనదేనా.

కస్టోడియన్-జనరల్ తరపున హాజరయిన మిస్టర్ గోపాల్ సింగ్ ని , కాందిశీకుడి ఆస్తిని అనధికారికంగా కలిగి ఉన్నారని ఆరోపించబడిన వ్యక్తిని నిర్దేశించడానికి చట్టంలో లేదా చట్టం ద్వారా అందించబడిన సాధారణ పరిష్కారాన్ని దావా వేయడంను ఆశ్రయించకుండా ఆ ఆస్తుల అద్దెలు మరియు

లాభాల కోసం ఖాతాలను అందించమనడం , ఎవాక్యూప్రాపర్టీ సంరక్షకుడికి అధికారం ఇచ్చే నియమాలలో ఏదైనా నిబంధనను మాకు చూపమని మేము అడిగాము.

అంటే నానన్ బేగం మరియు తాహిర్ అలీ పాకిస్తాన్ కు వలస వచ్చిన వెంటనే భారతదేశంలోని వారి ఆస్తులు స్వయంచాలకంగా 1949 యొక్క UP ఆర్డినెన్స్ 1 యొక్క cl.5(1) కింద ఎవాక్యూప్రాపర్టీ యొక్క సంరక్షకుడికి అప్పగించబడిందని Mr. గోపాల్ సింగ్ వాదించారు. మరియు UP ఆర్డినెన్స్ స్థానంలో 1949 నాటి సెంట్రల్ ఆర్డినెన్స్ No. XII ప్రకారం కొనసాగింది. సెక్షన్ 8, ఉప-ల (2) ద్వారా ఏప్రిల్ 18, 1950 నుండి అమల్లోకి వచ్చిన అడ్మినిస్ట్రేషన్ ఆఫ్ ఎవాక్యూప్రాపర్టీ యాక్ట్, 1950 (XXXI ఆఫ్ 1950), చట్టం ప్రకారం సంరక్షకుడికి అప్పగించబడిన ఆస్తి, ఏదైనా చట్టం ద్వారా రద్దు చేయబడిన, చట్టం ప్రకారం ఆ ఆస్తి కాందిశీకుడి ఆస్తిగా మరియు ఆ చట్టం క్రింద నియమించబడిన సంరక్షకుడికి అప్పగించబడినట్లు భావించబడుతుంది. 1949 నాటి సెంట్రల్ 1 ఆర్డినెన్స్ XII చట్టం ద్వారా రద్దు చేయబడిన చట్టాలలో ఒకటి.

అనంతరం ఆయన ఇలా ప్రస్తావించారు , సెక్షన్ 10 ప్రకారం సంరక్షకుడు , అనధికారిక ఆక్రమణ కాలంలో ఆక్రమణదారుడు గ్రహించిన అద్దెలు మరియు లాభాలను కాందశీకుని ఆస్తినుండి అనధికారికంగా ఆక్రమించన వ్యక్తి నుండి తిరిగి పొందే అధికారం ఉందని వాదించారు. సెక్షన్. 10 యొక్క ఉప-విభాగం (1) ఇలా చెబుతుంది :

"ఈ తరపున రూపొందించబడే ఏవైనా నియమాల నిబంధనలకు లోబడి , సంరక్షకుడు ఏదైనా కాందిశీకుడి ఆస్తిని భద్రపరచడం , నిర్వహించడం, భద్రపరచడం మరియు కాపాడటం మరియు సాధారణంగా అతనిని సంతృప్తి కలిగించే ఉద్దేశ్యం కోసం అవసరమైన లేదా ప్రయోజనకరమైనదిగా

భావించే చర్యలను తీసుకోవచ్చు. ఈ చట్టం ద్వారా లేదా కింద అతనిపై విధించిన ఏదైనా విధులను సంతృప్తికరంగా నిర్వర్తించడం మరియు పైన పేర్కొన్న విధంగా ఏదైనా ప్రయోజనం కోసం , అన్ని చర్యలను చేయవచ్చు మరియు దానికి అవసరమైన లేదా యాదృచ్ఛికమైన అన్ని ఖర్చులను భరించవచ్చు."

అతని ప్రకారం , "ఏదైనా కాందిశీకుడి ఆస్తిని భద్రపరచడం, నిర్వహించడం, సంరక్షించడం మరియు నిర్వహించడం వంటి ప్రయోజనాల కోసం " అనే పదాలు స్వాధీనంలో ఉన్న వ్యక్తి నుండి ఆస్తి యొక్క భాడుగలు మరియు లాభాలను వసూలు చేసుకోవడానికి సంరక్షకుడికి ఉన్న ప్రభావవంతమైన శక్తిని తెలియచేస్తాయి. గౌరవ న్యాయవాది ద్వారా వాదించిన విధంగా ,పదాలు ఏ రకమైన శక్తిపై ఆధార పడినదో, ఆ పదాలకు ఆ రకమైన శక్తి ఏమీ లేదు. సెక్షన్ 10 యొక్క ఉప-విభాగం (2) సంరక్షకుని యొక్క కొన్ని అధికారాలను ప్రత్యేకంగా వివరిస్తుంది. చట్టవిరుద్ధంగా ఆస్తులను కలిగి ఉన్న వ్యక్తి నుండి అద్దెలు మరియు లాభాలను రికవరీ చేయడానికి సంరక్షకుడికి అధికారాన్ని అందించే ఉప-విభాగంలో ఏదైనా అంశమును గౌరవ న్యాయవాది సూచించలేకపోయారు. అప్పుడు గౌరవ న్యాయవాది , నియమం. 10 ఈ నియమం కాందిశీకుడి ఆస్తిని అనధికారిక ఆక్రమణదారుల నుండి అద్దెలు మరియు లాభాలను నిర్ణయించడానికి మరియు రికవరీ చేయడానికి సంరక్షకుడికి హక్కు కల్పిస్తుందని పేర్కొంది. నియమం.10 యొక్క ఉప-నియమం 1 నిస్సందేహంగా కాందిశీకుడి నుండి లేదా ఒక వ్యక్తి నుండి ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకునేందుకు సంరక్షకుడికి అధికారం ఇస్తుంది. ఈ ఉప-నిబంధనలో కాందిశీకుడి ఆస్తిని అనధికారిక ఆక్రమణదారుని నుండి అద్దెలు మరియు లాభాలను నిర్ధారించడానికి మరియు రికవరీ చేయడానికి సంరక్షకుడికి మరింత హక్కు కల్పించేది ఏదీ లేదు. నియమం.10 యొక్క ఉప-నియమం 2, సంరక్షకుడు తొలగించలేని లేదా తొలగించాలని అనుకోని కాందిశీకుడి ఆస్తిని

స్వాధీనం చేసుకున్న అద్దెదారు లేదా లైసెన్స్ దారుకి నోటీసు జారీ చేయడానికి సంరక్షకుడికి అధికారం ఇస్తుంది. ఒక విషయం ఏమిటంటే , కాందిశీకుడి ఆస్తి అనధికారిక ఆక్రమణలో ఉన్నట్లు ఆరోపించబడిందో ఆ వ్యక్తికి ఈ ఉప-నియమం వర్తించదు. మళ్లీ అద్దెలు మరియు లాభాలను నిర్ణయించడానికి లేదా సంగ్రహ పద్ధతిలో అద్దెను తిరిగి పొందేందుకు సంరక్షకుడికి ఎలాంటి అధికారాన్ని అందించదు. ఈ పరిస్థితులలో ఈ నిబంధన కూడా ప్రతివాదికి సహాయం చేయదని మనం భావించాలి. చట్టపరమైన స్థానం కాబట్టి , కస్టోడియన్ జనరల్ ధృవీకరించిన సంరక్షకుడి ఆర్డర్ ప్రకారం అప్పీలుదారులు తమ ఆధీనంలో ఉన్న నానన్ బేగం మరియు తాహిర్ అలీ ఆస్తులకు సంబంధించి అద్దెలు మరియు లాభాలను చెల్లించాలి, ఆ భాగాన్ని మేము కొట్టి వేస్తూ రద్దు చేస్తున్నాము. అయితే , రెండు పార్టీలు తమ సంబంధిత దావాలను స్థాపించడానికి లేదా అమలు చేయడానికి చట్టపరంగా వారికి అనుమతిని కలిగి ఉంటే, అలాంటి చర్యలు తీసుకునే స్వేచ్ఛ వారికి ఉంటుంది.

అప్పీల్ ఖర్చులు ప్రతివాదులు భరించాలి. అప్పీళ్లను కలిపి వాదించినందున ఒక విచారణ రుసుము మాత్రమే ఉంటుంది.

అప్పీళ్లు అనుమతించబడ్డాయి.